

BUDUĆNOST SINDIKATA: Suvremeni sindikat mora biti otvoren : nove alate i kanale komunikacije

Objavio **Ivica Buljan** - 22. listopada 2023.

Foto: SPO Presse und Kommunikation / Wikipedia / CC BY-SA 2.0 DEED

Piše: **Ivica Buljan**

Sindikati su trom i sporomijenjajući oblik organiziranja, ali ni oni ne mogu pobjeći od suvremenih tendencija gdje su promjene velike, brze i ako ih se na vrijeme ne uoči i napravi dolazi do stagnacije i neumitnog tavorjenja i neefikasnosti Takvih oblika organizacije.

O tome kakva je budućnost i kako se prilagoditi novim vremenima, koja za sindikate nisu najpovoljnija, previše i nema rasprava ni u javnosti, a ni među sindikatima, jer se vodstva i članstvo sindikalnih organizacija prije svega bave svojom svakodnevicom i pokušajima da ostvare prava za svoje članstvo i bolju pozicioniranost. S obzirom na takvo stanje o budućnosti sindikata uglavnom se razgovara na marginama i na razini teorije.

Pored toga vremena u kojima živimo prisilila su nas da se nevjerojatno brzo prilagodimo iznimno zahtjevnim i dalekosežnim posljedicama koje se odvijaju pred kulisom digitalne revolucije. Sve je ubrzala i korona pa se način, radne navike i obaveze prije te pošasti nikada više ne će vratiti i sve više ljudi danas radi od kuće. Isto tako pojavila su se i nova zanimanja i u skladu s time su nužne promjene i u sindikalnom organiziranju.

“Promjene su, dakle, već tu, a s njima je stiglo i neko novo doba koje će se itekako odraziti na budućnost tržišta rada. Nezaustavljivim razvojem tehnologija mijenjat će se i potrebe poslodavaca. Neka će zanimanja otići u povijest, a druga, nova i prilagođena stvarnosti u kojoj živimo, preuzet će štafetu i nastaviti se razvijati prateći najnovija tehnološka i znanstvena dostignuća”, stoji između ostalog u jednoj analizi budućeg tržišta rada Sindikata grafičara i medija. Također ono što će utjecati na sindikate je i činjenica da je sve više novih zanimanja i poslova.

To su u prvom redu ljudi koji odlično navigiraju između računalnih znanosti, statistike i matematike, pritom suvereno vladajući društvenim znanostima. Tu je i zanimanje Stručnjak za etiku i zelene politike. Stručnjaci specijalizirani za zelene politike, koji zahvaljujući svom interdisciplinarnom obrazovanju vladaju svim potrebnim znanjima nužnima za tranziciju u održiviju budućnost.

I stručnjaci za robotiku bit će traženi, a mnoge industrije, uključujući medicinu, već naveliko koriste pametne rešave svom redovitom radu. U godinama koje dolaze ova će se tehnologija zasigurno najbrže razvijati, što aktualni trendovi ionako pokazuju, pa će inženjeri ove struke biti vruća roba. Stručnjak za razvoj mobilnih aplikacija postaje nužniji već nezamislivo preživjeti bez pomoći pametnih telefona.

Sve to pored tradicionalnih poslova koji su nezamjenjivi traži i prilagodbu sindikata i njihovog načina funkcioniranja.

Inače, prema zadnjim podacima, u Hrvatskoj je registrirano 660 sindikata, bilo da su registrirani pri Ministarstvu mirovinskog sustava, u uredima državne uprave u županiji, odnosno Gradu Zagrebu ili je riječ o udrugama više registriranim u Ministarstvu rada, odnosno sindikatima više razine registriranim u uredima državne uprave.

Na nacionalnoj razini reprezentativne su tri udruge više razine – Nezavisni hrvatski sindikati, Savez samostalnih Hrvatske i Matica hrvatskih sindikata. Prema zadnjem prebrojavanju članstva u te tri centrale udruženo je 109 : ukupno nešto više od 252 tisuće članova.

No broj članova sindikata je u stagnaciji i svakako da će sindikalna vodstva nužno trebati poraditi na aktivnostima koje će privlačiti nove članove i tako osnaživati same organizacije.

Sven Janovski, koji se bavi pitanjima suvremenog sindikata te je dugogodišnji je aktivist i radnik u civilnom društvu s preko 10 godina iskustva rada u zagovaranju i javnim kampanjama u raznim područjima, u razgovoru za portal forum.tm istaknuo je kako je teško odgovoriti na pitanje kakva je budućnost sindikata kao organizacije te da jako ovisi o tome u kojem sektoru sindikat djeluje, naravno i u kojoj državi.

“Dosta je razlika između djelovanja sindikata primjerice u Europi i u Sjevernoj Americi, djelom i jer je pravni okvir za djelovanje sindikata drugačiji. Ono što je sigurno, je da bi sindikat trebao povratiti svoju poziciju, ne samo organizacije za okupljanje i zaštitu radnika, već i društvenog mjesta. Najbolja analogija koju sam čuo je da bi sindikat trebao radnicima u životu biti nešto poput vjerske zajednice, u smislu neke točke društvenog susreta, druženja, upoznavanja te međusobne solidarnosti i podrške. Tako je to u mnogim državama gdje su sindikati snažni, tako je nekad bilo i na ovim prostorima. Taj način pristupa, da sindikat nije samo usluga, već zajednica, osnažuje članstvo, veže ga uz sindikat i međusobno, što sve doprinosi njegovoj snazi. Osim toga, suvremeni sindikat je po meni digitalan, koliko je i suvremen, u smislu da prihvaća da je život danas drugačiji i da treba biti otvoren za nove alate i kanale komunikacije s radnicima, koliko mora biti i dalje ukorijenjen u tradiciji terenskog rada i organizacije na kojoj su sindikati izgrađeni. Konačno, suvremeni sindikat mora osigurati prostor za mlade. Ne samo u smislu aktivne regrutacije i outreacha prema mladima, već osigurate specifične prostore za njih i u svojim strukturama moći dati im pristup mjestima gdje se donose odluke za sindikat”, kaže Janovski.

Kada se govori o modernizaciji sindikata i je i da li moguće osuvremeniti sindikate i prilagoditi novim uvjetima rada koji su se nedvojbeno pojavili Janovski kaže kako je sama modernizacija rada i pristupa današnjih sindikata pitanje prilagodbe novim uvjetima rada i življenja, kao što su Internet, društveni mediji, drugi oblici rada, ali je dosadašnji modus operandi sindikata isto tako bio nužno vezan uz fokus zakonodavstva, koje i dalje najviše naglašava i regulira radnička prava dobivena ugovorom o radu, dok se drugima bavi mnogo manje.

“Time je i djelovanje sindikata bilo fokusirano na radnice i radnike na ugovoru o radu, dok je danas tu i drugih, prekarnijih oblika rada, koji ne uživaju istu razinu prava pa time i mogućnosti sindikata za djelovanje. Zbog toga mi se čini da je nužno paralelno i prihvatiti da ti drugi, prekarni oblici rada jesu realnost današnjice i da neće nestati te da se treba boriti i za prava tih radnika, dok paralelno snažno zagovarati da zakonodavstvo potiče stabilnije oblike zapošljavanje i ugovore o radu, tamo gdje je to moguće. Kad će sindikati kao predstavnici svojih članova radnika imati veće mogućnosti zaštite prava i drugih radnika, onda će biti moguće i prilagoditi se bolje novim uvjetima na tržištu. Bitno je naglasiti da koliko god su za sindikate ključni masovnost članstva pa time i reprezentativnost, dobar dio njihovog okvira djelovanja upravo proizlazi iz njihove mogućnosti da legalno štite prava radnika”, ističe Janovski, koji također dodaje kako smatra da je prerano paušalno zaključiti da mladi nisu zainteresirani za sindikat, samo zbog činjenice da je mnogo manje mladih ljudi danas u sindikatima.

Predsjednik najveće hrvatske sindikalne organizacije Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) Mladen Novosel o tome koliko je i da li moguće osuvremeniti sindikate i prilagoditi novim uvjetima rada koji su se nedvojbeno pojavili navodi: “ovi uvjeti rada i općenito novi svijet rada pred sindikate zasigurno stavljaju velike izazove i potrebu za prilagodbom. U okolnostima restrukturiranja cijele ekonomije i promjena na tržištu rada i u sastavu radne snage, s nestankom nekih zanimanja, trenda usitnjavanja tvrtki, i prekarizacije tj. sve većeg udjela radnika zaposlenih putem atipičnih i drugih nesigurnih oblika rada, učlanjivanje i zastupanje radnika iznimno je otežano.”

“To zahtijeva znatne ljudske resurse, ali i financijske kao i inovativne, tehnološke, primjerice razvojem digitalnog sindikalizma kako bi se lakše i brže doprlo do što većeg broja radnika i članova. Usprkos izazovima pa i stereotipnim predodžbama, sindikati pokazuju kako su izrazito vitalne i prilagodljive organizacije i uspijevaju organizirati i zastupati radnike i u takvim uvjetima. U prilog tome možda najočitije govori val sindikalnog organiziranja radnika u izrazito anti-sindikalnim tvrtkama u Americi, poput Amazona i sličnih, kao i nedavni iskoraci u Hrvatskoj poput organiziranja radnika u neprofitnim organizacijama i nekim drugim dosad sindikalno neorganiziranim sektorima, u čemu je SSSH pružic podršku”, zaključuje Novosel.

Sindikati će dakle i u budućnosti igrati značajnu ulogu u društvu, ali nužno će biti da se prilagode i brzo usvajaj tehnologije i da prepoznaju i nova zanimanja i poslove gdje će tražiti i iz kojih će crpiti novo članstvo iz čega pr sama snaga sindikata.

Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

